

Стандарди квалитета рада образовно-васпитних установа

Медицинска школа Крушевац

Стандарди квалитета рада установа су:

- део система за осигурање квалитета образовања**
- механизам за боље споразумевање главних циљних група у образовању**
- консензусом донет инструмент за вредновање квалитета рада установа**
- јасна, детаљна и целовита слика квалитетне школе или услова у којима се такав квалитет може остварити**

Развој стандарда квалитета рада установа

- Обавеза која произилази из *Закона о основама система образовања и васпитања (2009.)*
- Надлежност за припрему - Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања
- Резултат двогодишњег пројекта ЗВКОВ, Министарства просвете и Инспектората за образовање Краљевине Холандије, уз подршку стручњака из инспектората за образовање Енглеске, Шкотске и Немачке
- Пилот-провере у реалним школским условима
- Усаглашавање и унапређивање кроз јавну расправу
- Национални просветни савет усвојио је стандарде квалитета рада установа (7. децембар 2010.)

Структура усвојеног документа

- **Кључне области квалитета (7)**
- **Сваку област квалитета чине стандарди (30)**
- **Сваки стандард чине показатељи/индикатори (158)**

Листе доказа и норме ће се развијати и подешавати кроз додатна емпиријска испитивања.

Области, стандарди и показатељи (одлике)

- области обухватају све кључне аспекте рада школа
- стандарди су представљени кроз сложене исказе о квалитетној пракси или условима у којима она може бити остварена
- показатељима су обухваћени и неки нови аспекти квалитета рада школа (нпр. образовни стандарди, осетљиве групе, безбедност, инклузија, ИОП, резултати испита и испитивања и др.)
- у показатељима се препознају захтеви који су у “зони наредног развоја” школа (лидерска улога директора, употреба резултата истраживања и испитивања у развоју школа, употреба база података за развој, развијене процедуре и др.)

Области квалитета рада установа

- 1. Школски програм и годишњи план рада**
- 2. Настава и учење**
- 3. Образовна постигнућа ученика**
- 4. Подршка ученицима**
- 5. Етос**
- 6. Организација рада школе и руковођење**
- 7. Ресурси**

1. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ И ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА

- 1.1. Школски програм и годишњи план рада школе сачињени су у складу са прописима.**
- 1.2. Елементи школског програма и годишњег плана рада школе међусобно су усклађени.**
- 1.3. Годишњи план рада школе омогућава остварење циљева и стандарда образовања и васпитања.**
- 1.4. Школски програм и годишњи план рада школе усмерени су на задовољење различитих потреба ученика.**

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

- подржавају доследну примену прописа
- захтевају међусобну усклађеност школских докумената
- вреднују план остваривања циљева и стандарда образовања
- вреднују да ли су планови сачињени тако да задовоље различите потребе ученика

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 1

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ И ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА

Стандарди квалитета

Критеријуми квалитета

1.1. Школски програм и годишњи план рада школе сачињени су у складу са прописима.

- 1.1.1. Школски програм садржи све законом предвиђене елементе.
 1.1.2. Школски програм је сачињен на основу наставног плана и програма.
 1.1.3. Годишњи план рада школе сачињен је на основу школског програма.
 1.1.4. Глобални/годишњи планови наставних предмета саставни су део годишњег плана рада школе.
 1.1.5. Годишњи план рада школе садржи посебне програме васпитног рада.

1.2. Елементи школског програма и годишњег плана рада школе међусобно су усклађени.

- 1.2.1. У годишњи план рада школе уграђен је акциони план школског развојног плана за текућу годину.
 1.2.2. У годишњем плану рада школе оперативно су разрађени структурни елементи школског програма.
 1.2.3. Програми наставних предмета су међусобно садржајно усклађени у оквиру сваког разреда.
 1.2.4. Програми наставних предмета су међусобно временски усклађени у оквиру сваког разреда.

1.3. Годишњи план рада школе омогућава остварење циљева и стандарда образовања и васпитања.

- 1.3.1. У годишњим плановима наставних предмета наведени су циљеви учења по разредима.
 1.3.2. Годишњи планови наставних предмета садрже образовне стандарде.
 1.3.3. У годишњим плановима наставних предмета предвиђена је провера остварености прописаних образовних стандарда или циљева учења наставног предмета наведених у наставном програму.
 1.3.4. У оперативним/месечним плановима наставника наведено је којим садржајима ће се остварити циљеви учења предмета у датом разреду.

Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:

- 1.3.5. Програми учења (наставни програми установе)¹ и оперативни планови рада наставника за све разреде и образовне профиле садрже ефикасне поступке (начине) за достизање прописаних исхода учења у оквиру предмета, модула или тема, као и поступке за формативно и сумативно оцењивање ових исхода учења.
 1.3.6. Програми учења (наставни програми установе) и годишњи план рада установе за све разреде и образовне профиле садрже ефикасне поступке (начине) за реализацију практичне наставе и оцењивање ученика током обављања практичне наставе и професионалне праксе и наведени су по образовним профилима и разредима.

¹ Програми учења или наставни програми установе/пругаоца обуке у стручном образовању израђује сама установа/пругалац обуке како би изашла у сусрет захтевима квалификација и интересних страна.

<p>1.4. Школски програм и годишњи план рада школе усмерени су на задовољење различитих потреба ученика.</p>	<p>1.4.1. Годишњи план рада школе садржи листу изборних предмета која је сачињена на основу постојећих ресурса.</p> <p>1.4.2. Наставници су прилагодили годишњи план рада школе специфичностима одељења.</p> <p>1.4.3. У годишњем плану рада школе предвиђен је план израде ИОП- а (индивидуалног образовног плана) на основу анализе напредовања ученика у учењу.</p> <p>1.4.4. Факултативни програми и план ваннаставних активности сачињени су на основу интересовања ученика и постојећих ресурса.</p> <p>1.4.5. У годишњем плану рада школе наведене су одговорности, динамика и начин реализације Програма заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.</p> <p>1.4.6. Школски програм садржи посебне програме за двојезичну популацију ученика.</p>
<p>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:</p>	<p>1.4.7. Програм установе садржи посебне програме образовања одраслих.</p>
<p>1.5. Установа/пужалац обуке у стручном образовању одговара на потребе свих интересних страна у развоју и изради наставних програма и програма учења.</p>	<p>1.5.1. Програми учења (наставни програми установе) урађени су тако да буду друштвено инклузивни, да пружају једнаке шансе и могућности свим ученицима¹ и да указују на активно спровођење политике једнаких шанси.</p> <p>1.5.2. Програми учења (наставни програми установе) подстичу и пружају подршку практичном и теоријском учењу.</p> <p>1.5.3. Програми учења (наставни програми установе) обухватају развој практичних вештина у реалном (или симулираном) радном окружењу.</p> <p>1.5.4. У програмима учења (наставним програмима установе) постоји јасно дефинисана проходност (нпр. могућности за наставак школовања или обуке).</p> <p>1.5.5. Програми учења (наставни програми установе) обухватају ефективне процедуре молби и жалби.</p>

¹ Под термином „ученици“ у стручном образовању подразумева се свака особа уписана на одређени програм учења, тј. (одрасли) полазници, кандидати, учесници обука итд.

1.6. Установа/пужалац обуке у стручном образовању обезбеђује ефективно преиспитивање наставних програма и програма учења.

- 1.6.1. Програми учења (наставни програми установе) садрже индикаторе учинка на основу којих се може мерити успех ученика, а циљеви за остваривање даљег напретка се постављају на основу институционалних, локалних, националних или европских репера.*
- 1.6.2. Исходи учења (из наставних програма установе) редовно се преиспитују како би били у складу са тренутним захтевима, професионалном праксом и привредним стандардима.*
- 1.6.3. Процедуре за преиспитивање програма учења (наставног програма установе) воде ка побољшању наставе, обука, учења и постигнућа.*
- 1.6.4. Информације о оцењивању и постигнућима, укључујући и анализу учинка различитих група ученика, користе се за усмеравање развоја програма учења (наставног програма установе).*

2. НАСТАВА И УЧЕЊЕ

- 2.1. Наставник примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења на часу.**
- 2.2. Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.**
- 2.3. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.**
- 2.4. Ученици стичу знања на часу.**
- 2.5. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу.**
- 2.6. Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења.**
- 2.7. Наставник ствара подстицајну атмосферу за рад на часу.**

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

- прате се поступци и понашање и наставника и ученика
- добијају се информације о томе шта се дешавало на часу, о квалитету процеса и резултатима учења
- акценат је стављен на:
 - различите технике учења
 - конструкцију знања на часу
 - прилагођавање наставе различитим образовно-васпитним потребама ученика
 - управљање процесом учења
 - оцењивање у функцији учења

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 2**НАСТАВА И УЧЕЊЕ****Стандарди квалитета****Критеријуми квалитета**

2.1. Наставник примењује одговарајућа дидактичко-методичка решења на часу.

- 2.1.1. Наставник јасно истиче циљеве часа.**
- 2.1.2. Наставник даје упутства и објашњења која су јасна ученицима.**
- 2.1.3. Наставник истиче кључне појмове које ученици треба да науче.**
- 2.1.4. Наставник користи наставне методе које су ефикасне у односу на циљ часа.**
- 2.1.5. Наставник поступно поставља све сложенија питања/здатке/захтеве.**

2.2. Наставник учи ученике различитим техникама учења на часу.

- 2.2.1. Наставник учи ученике како да користе различите начине/приступе за решавање задатака/проблема.**
- 2.2.2. Наставник учи ученике како да ново градиво повежу са претходно наученим.**
- 2.2.3. Наставник учи ученике како да повежу наставне садржаје са примерима из свакодневног живота.**
- 2.2.4. Наставник учи ученике како да у процесу учења повезују садржаје из различитих области.**
- 2.2.5. Наставник учи ученике да постављају себи циљеве у учењу.**

2.3. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.

- 2.3.1. Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.**
- 2.3.2. Наставник прилагођава темпо рада различитим потребама ученика.**
- 2.3.3. Наставник прилагођава наставни материјал индивидуалним карактеристикама ученика.**
- 2.3.4. Наставник посвећује време ученицима у складу са њиховим образовним и васпитним потребама.**
- 2.3.5. Наставник примењује специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а за ученике**

<p>2.4. Ученици стичу знања на часу.</p>	<p>2.4.1. Ученици су заинтересовани за рад на часу.</p> <p>2.4.2. Ученици активно учествују у раду на часу.</p> <p>2.4.3. Активности/радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу.</p> <p>2.4.4. Ученици користе доступне изворе знања.</p> <p>2.4.5. Ученици користе повратну информацију да реше задатак/унапреде учење.</p> <p>2.4.6. Ученици процењују тачност одговора/решења.</p> <p>2.4.7. Ученици умеју да образложе како су дошли до решења.</p>
<p>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:</p>	<p>2.4.8. Ученици су укључени у процену свог напретка – при планирању учења и праћењу напретка ученика користе се формативно оцењивање и повратне информације.</p> <p>2.4.9. Ученици су упознати са различитим врстама формативног и сумативног оцењивања пре завршног оцењивања.</p> <p>2.4.10. Поред знања ученици стичу (и разумеју) вештине, компетенције и ставове дефинисане у оквиру профила.</p>
<p>2.5. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу.</p>	<p>2.5.1. Наставник ефикасно структурира и повезује делове часа.</p> <p>2.5.2. Наставник ефикасно користи време на часу.</p> <p>2.5.3. Наставник на конструктиван начин успоставља и одржава дисциплину у складу са договореним правилима.</p> <p>2.5.4. Наставник функционално користи постојећа наставна средства.</p> <p>2.5.5. Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика за рад на часу).</p> <p>2.5.6. Наставник проверава да ли су постигнути циљеви часа.</p>

<p>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:</p>	<p>2.5.7. <i>Наставници ефективно примењују стандарде за наставу, обуке и учење, као и велики број стратегија (нпр. учење усмерено на ученика, искуствено учење, практично учење, учење у групи) како би изашли у сусрет индивидуалним стиловима учења, способностима, култури, родној равноправности, мотивацији, итд.</i></p>
<p>2.6. Наставник користи поступке вредновања који су у функцији даљег учења.</p>	<p>2.6.1. Наставник врши оцењивање у складу са Правилником о оцењивању ученика.</p> <p>2.6.2. Наставник прилагођава захтеве могућностима ученика.</p> <p>2.6.3. Наставник похваљује напредак ученика.</p> <p>2.6.4. Наставник даје потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду.</p> <p>2.6.5. Наставник учи ученике како да процењују свој напредак.</p>
<p>2.7. Наставник ствара подстицајну атмосферу за рад на часу.</p>	<p>2.7.1. Наставник показује поштовање према ученицима.</p> <p>2.7.2. Наставник испољава емпатију према ученицима.</p> <p>2.7.3. Наставник адекватно реагује на међусобно неуважавање ученика.</p> <p>2.7.4. Наставник користи различите поступке за мотивисање ученика.</p> <p>2.7.5. Наставник даје ученицима могућност да постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења на часу.</p>

Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:

2.8. Ученици имају могућност да уче кроз практичне облике наставе унутар установе.

- 2.8.1. Ученици стичу радне компетенције кроз учење на практичним облицима наставе у складу са природом образовног профила и имају могућност да демонстрирају и увежбавају вештине (нпр. кроз практично учење у радионицама установе, или уколико је неопходно у учионицама, и/или кроз симулацију на радним местима у установи).
- 2.8.2. Наставници јасно указују на везу између теоријског знања и практичних вештина.
- 2.8.3. Наставници идентификују циљеве учења и израђују наставне планове/планове обуке који подстичу искуствено учење и учење кроз рад, као и развој вештина ученика (и у случајевима када се учење/настава одвија само у условима у учионици).
- 2.8.4. Обука се спроводи у складу са специфичним захтевима радног процеса у оквиру занимања/профила.
- 2.8.5. Наставници подстичу појединачне ученике да идентификују лична искуства (нпр. из рада у привреди) која им помажу да побољшају (сопствено) учење.
- 2.8.6. Наставници пружају подршку ученицима током учења (нпр. кроз директно подучавање) и оснажују искуствено учење и учење кроз практичан рад.
- 2.8.7. Могућности за учење, вежбу и оцењивање током обављања праксе у реалним или симулираним радним окружењима користе се на најбољи могући начин.

2.9. Ученици имају могућност да уче кроз практичне облике наставе на радним местима у привреди ван установе.

- 2.9.1. Постоје специфичне организационе политике и процедуре за обављање праксе код послодавца које одговарају захтевима релевантног законодавства и политици једнаких шанси.
- 2.9.2. Установа/пужалац обуке у стручном образовању има организатора практичне наставе који редовно обилази ученике на пракси.
- 2.9.3. Места на којима ученици обављају праксу представљају саставни део програма учења, укључујући и оцењивање онога што су ученици приказали током рада на пракси.
- 2.9.4. Руководство установе одобрава места за обављање праксе и склапа обавезујуће писане уговоре са послодавцима и договара процедуре које се односе на права и дужности на местима где се обавља пракса (нпр. код послодавца).
- 2.9.5. Установа/пужалац обуке у стручном образовању поседује процедуре којима обезбеђује квалитет, доступност и здравље и безбедност на раду пре одобравања места на којима ће ученици обављати праксу – установа/пужалац обуке у стручном образовању спроводи процену ризика и приступа местима на којима се обавља пракса.
- 2.9.6. Пре самог чина распоређивања ученика на места где ће обављати праксу установа/пужалац обуке у стручном образовању идентификује захтеве на основу којих врши распоређивање (нпр. исходе учења, способности ученика, локацију, проблеме са путовањима, очекивања ученика, захтеве посла, итд.), а ученици добијају адекватно усмеравање у припремама за обављање праксе код послодавца.
- 2.9.7. Редовно се прати делотворност договора и процедура, чему свој допринос дају ученици, наставници и послодавци код којих ученици обављају праксу.
- 2.9.8. Постоји довољан број процедура на основу којих се може раскинути уговор са послодавцима који нуде незадовољавајуће услове и са којима је немогуће разрешити несугласице – у тим случајевима се ученици пребацују на прикладнија места тако да се не угрожава њихов процес учења.
- 2.9.9. Информациони систем омогућава прикупљање података о стопи успешности, броју и типовима ученика на местима на којима обављају праксу, као и прикупљање података о задовољству послодавца.

3. ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

- 3.1. Успех ученика показује да су остварени образовни стандарди.**
- 3.2. Школа континуирано доприноси већој успешности ученика.**

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

- **нагласак је на квалитету образовних постигнућа у односу на стандарде знања и вештина**
 - **проверава се оствареност нивоа образовних стандарда на завршном/матурском испиту**
 - **проверава се усклађеност школских оцена са резултатима екстерног испита**
- **вреднује се допринос школе успеху свих ученика**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 3**ОБРАЗОВНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА****Стандарди квалитета****Критеријуми квалитета**

3.1. Успех ученика показује да су остварени образовни стандарди.

3.1.1. Резултати на завршном испиту/матури показују да је остварен основни ниво образовних стандарда.

3.1.2. Резултати на завршном испиту/матури показују да је остварен средњи ниво образовних стандарда.

3.1.3. Резултати на завршном испиту/матури показују да је остварен напредни ниво образовних стандарда.

3.1.4. Ученици којима је потребна додатна подршка у образовању остварују постигнућа у складу са индивидуалним циљевима учења/прилагођеним образовним стандардима.

3.1.5. Школске оцене су у складу са резултатима на завршном/матурском/националном испиту.

3.1.6. Резултати ученика на завршном/матурском/националном испиту показују да је школа остварила резултате на нивоу просека Републике.

Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:

3.1.7. Резултати на завршним/матурским испитима показују да су ученици овладали главним стручним компетенцијама, знањем, разумевањем, вештинама и ставовима предвиђеним образовним профилима.

3.1.8. Установа води евиденцију о броју ученика који се запошљава у року од годину дана по завршетку школовања.

3.1.9. Установа води евиденцију о броју ученика који после завршетка средње школе наставља даље школовање на вишем/високом образовању.

3.1.10. Постоји довољан број послодаваца који учествује у реализацији завршних/матурских испита и практичној настави.

<p>3.2. Школа континуирано доприноси већој успешности ученика.</p>	<p>3.2.1. Школа примењује поступке којима прати успешност ученика.</p> <p>3.2.2. Број ученика који су напустили школовање исти је или мањи у односу на прошлу школску годину.</p> <p>3.2.3. Ученици који похађају допунску наставу показују напредак у учењу.</p> <p>3.2.4. Ученици за које је сачињем ИОП остварују напредак у складу са циљевима постављеним у плану.</p> <p>3.2.5. Ученици који су укључени у додатни рад остварују напредак у складу са постављеним циљевима.</p> <p>3.2.6. Просечни резултати ученика на завршним испитима бољи су у односу на претходну школску годину.</p>
<p>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:</p>	<p><i>3.2.7. Све релевантне интересне стране су јасно обавештене о процедурама сумативног оцењивања и процедурама интерног праћења и условима.</i></p> <p><i>3.2.8. Сумативно оцењивање се користи да би се пратио напредак ученика и да би се ученици обавештавали о оствареном напретку и могућностима за даљи напредак.</i></p>
<p>3.3. Установа/пужалац обуке у стручном образовању ефикасно спроводи процесе интерног праћења оцењивања и сертификације.</p>	<p>3.3.1. Свим ученицима који су у потпуности испунили захтеве сумативног оцењивања и исхода учења додељују се сертификати или формалне квалификације за делове (модула) или за целу квалификацију.</p> <p>3.3.2 Пријављивање ученика за оцењивање и сертификацију у складу је са интерним и екстерним захтевима. ***Односи се на ванредно школовање и образовање одраслих</p> <p>3.3.3 Води се евиденција о постигнућима у погледу исхода учења, модула и квалификација која се оверава и чува. *** Односи се на образовање одраслих</p> <p>3.3.4 Правни државни органи или друга регулаторна и правна тела формално потврђују сертификацију кроз екстерну акредитацију (где је могуће). *** Односи се на образовање одраслих</p> <p>3.3.5 Евиденција о ученицима, њиховим постигнућима и сертификатима се чува у складу са важећим прописима након завршетка програма.</p>

4. ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА

4.1. У школи функционише систем пружања подршке ученицима.

4.2. У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика.

4.3. У школи функционише систем подршке деци из осетљивих група.

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

Проверава се:

- да ли је подршка ученицима планирана и организована, да ли се реализује континуирано**
- квалитет подршке личном развоју ученика**
- функционисање система подршке деци из осетљивих група**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 4

ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА

Стандарди квалитета

Критеријуми квалитета

4.1. У школи функционише систем пружања подршке ученицима.

- 4.1.1. Ученици су обавештени о врстама подршке у учењу које пружа школа.
- 4.1.2. На основу анализе успеха предузимају се мере подршке ученицима.
- 4.1.3. У пружању подршке ученицима школа остварује комуникацију са породицом.
- 4.1.4. У школи функционишу тимови за подршку ученицима у прилагођавању школском животу.
- 4.1.5. Школа сарађује са релевантним институцијама у пружању подршке ученицима.

4.2. У школи се подстиче лични, професионални и социјални развој ученика.

- 4.2.1. Понуда ваннаставних активности у школи је у функцији задовољавања различитих потреба и интересовања ученика, у складу са ресурсима школе.
- 4.2.2. У школи се организују програми/активности за развијање социјалних вештина (конструктивно решавање проблема, ненасилна комуникација...).
- 4.2.3. Укљученост ученика у ваннаставне активности је иста или већа него претходне године.
- 4.2.4. У школи се промовишу здрави стилови живота.
- 4.2.5. У школи се промовишу заштита човекове околине и одрживи развој.
- 4.2.6. Кроз наставни рад подстиче се професионални развој ученика.

4.3. У школи функционише систем подршке деци из осетљивих група.

- 4.3.1. Школа предузима активности за упис у школу ученика из осетљивих група.
- 4.3.2. Школа предузима мере за редовно похађање наставе ученика из осетљивих група.
- 4.3.3. У школи се примењују индивидуализовани приступ/индивидуални образовни планови за све ученике из осетљивих група.
- 4.3.4. У школи се организују компензаторни програми/активности за подршку учењу за ученике из осетљивих група.
- 4.3.5. Школа сарађује са релевантним институцијама и појединцима у подршци осетљивим групама.

Додатни стандарди квалитета за стручно образовање

4.4. Установа/пужалац обуке у стручном образовању се стара да свим ученицима учини доступним службе и активности каријерног вођења.

- 4.4.1. Ученицима су све време трајања школовања доступне ефикасне могућности за каријерно вођење.
- 4.4.2. Услуге каријерног вођења пружа квалификовано особље или наставници/тренери који су прошли обуку везану за ову тему.
- 4.4.3. Постоји јасна и детаљна изјава о правима и одговорностима ученика.
- 4.4.4. Постоје могућности за периодично формално преиспитивање и поновно оцењивање активности каријерног вођења које су засноване на потребама појединачних ученика током напредовања (кретања) кроз програме учења.
- 4.4.5. Резултати преиспитивања се користе да би се побољшале активности каријерног вођења, као и планирање активности и тренутна понуда.
- 4.4.6. Свим ученицима је дата могућност да дају повратне информације о услугама каријерног вођења и већина ученика је задовољна услугама каријерног вођења које им се нуде.
- 4.4.7. Сви подаци о активностима каријерног вођења се чувају као поверљива документа.
- 4.4.8. Прикупљају се и евидентирају подаци о даљем кретању ученика по завршетку школовања (нпр. наставак школовања и/или запослење), као и подаци о успеху тих ученика (нпр. о њиховим унапређењима) и њиховом професионалном развоју у одабраном занимању (послу).
- 4.4.9. Установа у континуитету размењује информације о каријерном вођењу са релевантним екстерним интересним странама.
- 4.4.10. Ученици учествују у манифестацијама и/или на сајмовима везаним за каријерно вођење, укључујући и оне које се организују у просторијама послодавца.

5. ЕТОС

- 5.1. Регулисани су међуљудски односи у школи.
- 5.2. Резултати ученика и наставника се подржавају и промовишу.
- 5.3. Школа је безбедна средина за све.
- 5.4. Школски амбијент је пријатан за све.
- 5.5. У школи је развијена сарадња на СВИМ НИВОИМА.

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

Процењује се:

- **степен демократизације односа свих учесника у школи**
- **промовисање резултата ученика и наставника**
- **систем заштите од насиља**
- **развој инклузивне културе**
- **развој антидискриминативне културе**
- **степен и квалитет сарадње**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 5	ЕТОС
Стандарди квалитета	Критеријуми квалитета
<p>5.1. Регулисани су међуљудски односи у школи.</p>	<p>5.1.1. У школи постоји доследно поштовање норми којима је регулисано понашање и одговорност свих.</p> <p>5.1.2. У личним обраћањима свих у школи видљиво је међусобно уважавање.</p> <p>5.1.3. За дискриминаторско понашање у школи предвиђене су мере и санкције.</p> <p>5.1.4. За новопридошле ученике и наставнике примењују се разрађени поступци прилагођавања на нову школску средину.</p>
<p><i>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање</i></p>	<p>5.1.5. Предузимају се ефикасни кораци за разрешавање конфликта и личних проблема у комуникацији када до њих дође/када се идентификују.</p>
<p>5.2. Резултати ученика и наставника се подржавају и промовишу.</p>	<p>5.2.1. Резултати ученика и наставника јавно се истичу и промовишу.</p> <p>5.2.2. Ученици и наставници међусобно изражавају висока очекивање у погледу резултата рада.</p> <p>5.2.3. У школи се примењује интерни систем награђивања ученика и наставника за постигнуте резултате.</p> <p>5.2.4. У школи се организују различите школске активности за ученике у којима свако може имати прилику да постигне резултат/успех.</p> <p>5.2.5. Резултати ученика са сметњама у развоју посебно се промовишу.</p>

<p>5.3. Школа је безбедна средина за све.</p>	<p>5.3.1. У школи је видљив и јасно изражен негативан став према насиљу.</p> <p>5.3.2. У школи функционише мрежа за решавање проблема насиља.</p> <p>5.3.3. У школи се организују превентивне активности које доприносе безбедности у школској заједници.</p> <p>5.3.4. У школи се прате и анализирају сви случајеви насилног понашања.</p> <p>5.3.5. Када се у школи догоди насиље, примењују се мере интервенције у случајевима насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама.</p>
<p>5.4. Школски амбијент је пријатан за све.</p>	<p>5.4.1. Улазни простор школе уређен је тако да показује добродошлицу.</p> <p>5.4.2. Школски простор је прилагођен потребама деце са сметњама у развоју.</p> <p>5.4.3. У школи се, ради обезбеђивања права на приватност, користи посебан простор за индивидуалне разговоре наставника са ученицима и родитељима.</p> <p>5.4.4. У уређењу школског простора преовладавају ученички радови.</p>
<p>5.5. У школи је развијена сарадња на свим нивоима.</p>	<p>5.5.1. У школи је организована сарадња руководећих, стручних и саветодавних тела.</p> <p>5.5.2. Ученички парламент у школи добија подршку за свој рад.</p> <p>5.5.3. Наставно особље благовремено разматра и прихвата иницијативе ученика.</p> <p>5.5.4. Школа развија и негује различите облике активног учешћа родитеља у животу школе.</p> <p>5.5.5. Ученици и наставници организују заједничке активности чији је циљ јачање осећања припадности школи.</p> <p>5.5.6. Школа сарађује са актерима у заједници.</p> <p>5.5.7. У школи функционише систем редовног информисања родитеља о активностима и делатностима школе.</p>

Додатни стандарди квалитета за стручно образовање:

- 5.5.8. Успостављене су ефикасне процедуре помоћу којих се осигурава да о мисији, стратешким циљевима, специфичним циљевима и вредностима установе буде обавештено целокупно особље и све интересне стране (укључујући и подуговараче и предузећа у којима се обавља пракса), као и да их сви они у потпуности разумеју.*
- 5.5.9. Развијају се, одржавају и редовно преиспитују ефективна партнерства и сарадња заснована на узајамном поверењу са екстерним интересним странама.*
- 5.5.10. Систематски се прикупљају информације о тренутним и будућим потребама и очекивањима, интересовањима и карактеристикама свих интересних страна (нпр. партнера из привреде) и користе се за унапређивање учења и развој програма учења.*
- 5.5.11. Развијају се и прате партнерства са другим установама у стручном образовању у земљи и иностранству и користе за унапређивање учења.*
- 5.5.12. Остварује се веза са осталим партнерима и одељењима локалне самоуправе како би се учење и остале услуге учиниле доступнијим (нпр. кроз обезбеђивање превоза, смештаја, материјалне помоћи, здравствених услуга, едукације о здрављу, бриге о деци).*
- 5.5.13. Партнерски пројекти и програми учења доприносе локалном, регионалном и, где је могуће, националном и европском развоју у погледу учења и запошљавања.*

6. ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ШКОЛЕ И РУКОВОЂЕЊЕ

- 6.1. Планирање и програмирање у школи међусобно су усклађени.**
- 6.2. Директор ефективно и ефикасно организује рад школе.**
- 6.3. Руководођење директора је у функцији унапређивања рада школе.**
- 6.4. У школи функционише систем за праћење и вредновање квалитета рада.**
- 6.5. Лидерско деловање директора омогућава развој школе.**

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

- **вреднују рад директора кроз основне функције менаџмента (планирање, организација, руковођење и контрола)**
- **јасно експлицирају лидерску улогу директора**
- **процењују систем за праћење и вредновање квалитета рада**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 6**ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА ШКОЛЕ И РУКОВОЂЕЊЕ****Стандарди квалитета****Критеријуми квалитета**

6.1. Планирање и програмирање у школи међусобно су усклађени.

6.1.1. Сви обавезни документи донети су у процедури која је прописана Законом.

6.1.2. Развојни план установе сачињен је на основу извештаја о резултатима самовредновања.

6.1.3. Развојни план установе сачињен је на основу извештаја о остварености стандарда образовних постигнућа.

6.1.4. У школи постоји план за обезбеђивање и коришћење финансијских средстава.

6.2. Директор ефективно и ефикасно организује рад школе.

6.2.1. Директор организује несметано одвијање рада у школи.

6.2.2. Постоји јасна организациона структура са дефинисаним процедурама и носиоцима одговорности.

6.2.3. Директор поставља јасне захтеве запосленима у вези са задатком/очекиваном променом у раду.

6.2.4. Задужења запослених у школи равномерно су распоређена.

6.2.5. Формирана су стручна тела и тимови у складу са компетенцијама запослених.

6.2.6. Развијен је систем информисања о свим важним питањима из живота и рада школе.

<p>6.3. Руковођење директора је у функцији унапређивања рада школе.</p>	<p>6.3.1. Директор ефикасно и ефективно руководи радом наставничког већа.</p> <p>6.3.2. Директор учествује у раду стручних тимова.</p> <p>6.3.3. Директор укључује запослене у процес доношења одлука.</p> <p>6.3.4. Директор благовремено предузима одговарајуће мере за решавање свакодневних проблема ученика, у складу са могућностима школе.</p> <p>6.3.5. У процесу доношења одлука, директор уважава предлоге савета родитеља који унапређују рад школе.</p> <p>6.3.6. Директор користи различите механизме за мотивисање запослених.</p>
<p>6.4. У школи функционише систем за праћење и вредновање квалитета рада.</p>	<p>6.4.1. Директор остварује инструктивни увид и надзор у образовно-васпитни рад у складу са планом рада и потребама школе.</p> <p>6.4.2. Стручни органи и тела у школи систематски прате и анализирају успех и владање ученика.</p> <p>6.4.3. Директор предузима мере за унапређивање образовно-васпитног рада на основу резултата праћења и вредновања.</p> <p>6.4.4. Стручни сарадници остварују педагошко-инструктивни рад у школи у складу са планом рада и потребама школе.</p> <p>6.4.5. Тим за самовредновање континуирано остварује самовредновање рада школе у складу са прописима и потребама.</p> <p>6.4.6. У школи се користе подаци из Јединственог информационог система просвете (ЈИСП-а) за унапређивање рада школа.</p>

<p>6.5. Лидерско деловање директора омогућава развој школе.</p>	<p>6.5.1. Директор својом посвећеношћу послу и понашањем даје пример другима.</p> <p>6.5.2. Директор показује отвореност за промене и иницира иновације.</p> <p>6.5.3. Директор показује поверење у запослене и њихове могућности.</p> <p>6.5.4. Директор подстиче целоживотно учење свих у школи.</p> <p>6.5.5. Директор планира лични професионални развој на основу самовредновања свог рада.</p> <p>6.5.6. Директор развија сарадњу са другим установама, организацијама и локалном заједницом.</p> <p>6.5.7. Директор подстиче развој школе преговарањем и придобијањем других за остваривање заједничких циљева.</p>
<p><i>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање</i></p>	<p><i>6.5.8. Руководство установе подржава и активно учествује у развоју и редовном праћењу квалитета наставе, обука, учења и осталих услуга које установа пружа, чиме се побољшава успех и подршка свим ученицима.</i></p>
<p><i>6.6. Установа/пружалац обуке у стручном образовању ефикасно управља информационим системима (нпр. просветним картонима за стручне школе)</i></p>	<p><i>6.6.1. Руководиоци и особље користе информационе системе и систематично анализирају информације за стратегије планирања, развоја и имплементације.</i></p> <p><i>6.6.2. Информациони системи и системи евиденције су тачни, актуелни (ажурирају се најмање на нивоу полугодишта), складиште се на безбедним местима, поверљиви су, редовно се проверавају и преиспитују (при том узимајући у обзир право на заштиту података појединца).</i></p> <p><i>6.6.3. Информације о активностима, постигнућима и резултатима унутар установе редовно се прикупљају, складиште и анализирају.</i></p>
<p><i>6.7. Установа/пружалац обуке у стручном образовању ефикасно користи сопствене капацитете да би добила додатна финансијска средства којима одговорно располаже.</i></p>	<p><i>6.7.1. Развој и одрживост услуга које се нуде ученицима базиране су на одговорном управљању финансијама.</i></p> <p><i>6.7.2. Приоритети у потрошњи и употреби финансијских ресурса су у јасној вези са програмима учења и приоритетима у планирању и јасно изражавају опште и специфичне циљеве установе/пружаоца обуке у стручном образовању.</i></p> <p><i>6.7.3. Финансијски интереси свих интересних страна су уравнотежени са потребама установе, тимова и појединаца и ефикасно се остварују.</i></p> <p><i>6.7.4. Установа/пружалац обуке у стручном образовању ефикасно користи сопствене ресурсе и ресурсе локалне заједнице за реализацију и побољшавање програма учења и практичног учења.</i></p> <p><i>6.7.5. Установа/пружалац обуке у стручном образовању остварује додатна финансијска средства кроз</i></p>

7. РЕСУРСИ

- 7.1. У школи су обезбеђени потребни људски ресурси.
- 7.2. Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе.
- 7.3. У школи су обезбеђени/постоје материјално-технички ресурси (простор, опрема и наставна средства).
- 7.4. Материјално-технички ресурси користе се функционално.

Зашто су ови стандарди важни и чему служе?

Процењује се:

- да ли су обезбеђени људски и материјално-технички ресурси**
- да ли се ресурси функционално користе**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 7	РЕСУРСИ
Стандарди квалитета	Критеријуми квалитета
<p>7.1. У школи су обезбеђени потребни људски ресурси.</p>	<p>7.1.1. У школи је запослен потребан број наставника и стручних сарадника у односу на број ученика.</p> <p>7.1.2. Наставно особље има прописане квалификације.</p> <p>7.1.3. Број ненаставног особља у складу је са прописима.</p> <p>7.1.4. Квалификације ненаставног особља су одговарајуће.</p> <p>7.1.5. Школа у своје активности укључује волонтере.</p>
<p>7.2. Људски ресурси су у функцији квалитета рада школе.</p>	<p>7.2.1. Запослени на основу резултата самовредновања унапређују професионално деловање.</p> <p>7.2.2. Запослени се стручно усавшавају у складу са годишњим планом стручног усавшавања и могућностима школе.</p> <p>7.2.3. Наставници и стручне службе у оквиру стручних органа сарађују у складу са потребама за унапређивање наставе и учења.</p> <p>7.2.4. Приправници се уводе у посао у складу са програмом увођења приправника у посао.</p> <p>7.2.5. Запослени примењују новостечена знања из области у којима су се усавшавали.</p>
<p>Додатни стандарди квалитета за стручно образовање</p>	<p>7.2.6. Учинак свих чланова особља ефикасно се прати и оцењује кроз системе процене и преиспитивања који за резултат имају акционо планирање и побољшања.</p>

<p>7.3. У школи су обезбеђени/постоје материјално-технички ресурси (простор, опрема и наставна средства).</p>	<p>7.3.1. Школа је физички безбедно место.</p> <p>7.3.2. Школски простор задовољава здравствено-хигијенске услове.</p> <p>7.3.3. У школи постоји простор за рад у складу са нормативом.</p> <p>7.3.4. Школски простор је опремљен у складу са прописима.</p> <p>7.3.5. Школа је опремљена потребним наставним средствима за реализацију квалитетне наставе.</p>
<p>7.4. Материјално-технички ресурси користе се функционално.</p>	<p>7.4.1. Простор се користи према плану коришћења школског простора.</p> <p>7.4.2. Наставна средства се користе према плану коришћења.</p> <p>7.4.3. Наставна средства се користе у циљу постизања квалитета наставе.</p> <p>7.4.4. Материјално-технички ресурси ван школе користе се у функцији остварења циљева наставе и учења.</p>

Употреба стандарда квалитета рада установа

- Национални оквир за екстерно вредновање рада школа (системски ниво и ниво школе)
- Национални оквир за самовредновање рада и развојно планирање у школама
- Инструмент за истраживања у образовању
- Инструмент за праћење и вредновање резултата пројеката у образовању
- Појмовник/речник за боље споразумевање учесника у образовању

Постојећи контекст

- Осмогодишње искуство у самовредовању рада установа (*Приручник за самовредновање*)
- Осмогодишње искуство у развојном планирању рада установа (обуке, грантови)
- Људски ресурси - 30 сертифицираних евалуатора за спољашње вредновање рада школа
- Развијени капацитети службе стручно-педагошког надзора у Министарству просвете
- Нови приоритети у образовној политици
- Развојни пројекти Министарства просвете (ИПА, Светска банка и др.)

Наредни кораци

- **Инструктивно-саветодавни рад са школама са циљем разумевања и прихватања оквира квалитета (остварује се и на овој обуци и следи након ове обуке)**
- **Развој ваљаних, економичних и функционалних инструмената за процену појединих стандарда квалитета**
- **Развој допунских стандарда и индикатора квалитета за предшколске установе, стручне школе и домове ученика**
- **Развој процедура за коришћење оквира за екстерно вредновање и самовредновање рада**
- **Обука нових екстерних евалуатора**
- **Измена одређених подзаконских аката који се односе на вредновање и самовредновање у образовању**
- **Од 2013. општи преглед школа према предвиђеним процедурама и стандардима**